

До
Председателя на научното жури
за оценяване на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна
степен „доктор“ по докторска програма
„Финанси, парично обръщение, кредит и
застраховка“ (финанси)
СА „Д. А. Ценов“
Катедра „Финанси и кредит“

СТАНОВИЩЕ

от член на научно жури, определено със заповед № 872/30.09.2019 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, относно дисертационен труд
за присъждане на ОНС „доктор“

Автор на становището: проф. д-р Валентина Иванова Стоянова, НВУ
„Васил Левски“, професионално направление 3.8 „Икономика“;

Автор на дисертационния труд: докторант Радослав Петков Къновски,
Д03021466 по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и
застраховка (финанси)“;

Тема на дисертационния труд: „Депозитите на домакинствата в
банковата система: фактори, въздействия и тенденции“;

I. Общо представяне на дисертационния труд.

1. Предмет

Приемам определението на предмета така, както докторантът го е формулирал. От това произтича и целта на изследването, тезата и многобройните задачи, чието разрешаване ще покрият целта на изследването, което е това домакински бюджети; кои са основните фактори, формиращи депозитите на домакинствата в банковата система, тяхната структура, тенденции в развитието и т.н.

2. Обем

Дисертационният труд се състои от 233 страници, от които 199 страници основен текст (три глави), увод, заключение и 6 приложения, използвана литература, декларация за оригиналност и достоверност.

3. Структура

В основната си част дисертацията включва: увод, три глави и заключение. Следва в логическа последователност реализирането на поставената цел и задачи. Балансирана е.

В **увода** са мотивирани причините, поради които докторантът се насочва към изследването на този проблем. Вече формулирана, с доказана актуалност разработката следва тезата и търси решението на формулираните задачи в целия последващ текст – параграф по параграф – глава по глава. Внимателно прочитане на увода подготвя читателя за съдържанието на дисертационния труд.

Първа глава дава отговор на въпроса що е домакинство, при това с всичките особености от неговото възникване до наши дни. Ставаме съпричастни с автори от Древна Гърция Ксенофонт и Аристотел, минаваме през класическата политическа икономия със забележителните Пети, Смит, Рикардо, по-малко известният швейцарски учен Бахофен и цялата плеяда икономически мислители, развивали и усъвършенствали научното мислене, в което е присъствал и човека, като съставна част на икономическата структура, в случая домакинството. Тук докторантът изследва неговите функции, бюджета на домакинствата с присъщите приходи и разходи в него и разбира се взаимовръзката на домакинствата с останалите икономически структури.

Във **втора глава** докторантът ни запознава с проблемите по спестяванията на домакинствата и тяхното значение за банковата система. Свидетели сме на една обширна теория от развитието на икономическата мисъл по посочения проблем и преди всичко за различните виждания и трактовки, повлияни от степента на развитие на науката и творческия потенциал на използваните автори. От това научаваме, че домакинствата са секторът в икономиката, който има принос за формиране на съвкупните спестявания, а те от своя страна спомагат икономическия растеж в страната. Научаваме още за видовете спестявания, какво представлява банката и за времето на утвърждаването ѝ като депозитно-кредитна институция; има ли разлика между влог и депозит; видовете депозити и възможността банките да предлагат усъвършенствани депозитни продукти, използвайки иновациите в банковото дело и др.

Както вече посочихме, в центъра на тази глава стоят спестяванията, които се акумулират във финансовите институции под формата на банкови депозити. Докторантът анализира динамиката и структурата на банковите депозити и ни показва тенденциите в тяхното развитие за изследвания период.

Трета глава е с теоретико-приложен характер и основната ѝ задача е да се установят факторите, които въздействат за формирането на депозитите на домакинствата в банките. Формирането на депозитите е под влияние на три

групи фактори: макроикономически, социално-икономически и фактори на банковата система.

Във втори параграф на трета глава са изследвани факторите, влияещи на формиране на депозитите на домакинствата в банковата система, като е използван корелационно-регресионен модел.

И накрая са изследвани тенденциите на развитие и структурните изменения на депозитите на домакинствата в банковата система. Общата тенденция в развитието на депозитите са изследвания чрез четири показателя – среден абсолютен прираст, темп на растеж на базисна основа, средно геометричен темп на растеж и коефициент на изпреварване. За изследване промените във валутната структура на депозитите на домакинствата е използван интегрален коефициент на структурни изменения. Домакинствата са разделени на 13 депозитни групи, а изследванията показват различни тенденции в развитието и по обем и по валутна структура на депозитите.

Заклучение. Постигнатото в дисертационния труд е събрано в десет обобщени извода.

4. Литература

Авторът е използвал 157 източника, свързани с темата на дисертационния труд. По-голямата част от тях са на български език. Внушителна е цифрата на чуждестранните автори. Седем от източниците са нормативни документи (законо).

5. Приложения

Към дисертацията има 6 (шест) приложения. В изложението в подкрепа на текста се съдържат 93 таблици и 11 фигури.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем.

Проблемът за депозитите на домакинствата в банковата система представлява интерес както за научните среди, така и за практически цели за българската икономика. Проблемът е в непрекъснатото развитие и темата е открита за по-нататъшно развитие. Полезността и научността на дисертационния труд се свързва със задълбоченото проучване на факторите, влияещи върху спестяванията, депозитите и политиката на банковия сектор. Използван е оригинален изследователски подход, разкрита е връзката между обема на вложенията, валутната структура, поведението на домакинствата, техния състав и структура, дяловото участие на групите в депозитната база на банковата система и измененията в позициите им.

В съдържателен план разработката отговаря на изискванията на научноизследователски труд. В нея присъства както целенасочен подбор на научни разработки, нормативни актове и стратегически документи по проблема и представяне на методологически инструментариум, така и авторов анализ на богат емпиричен материал. Не липсват и оценъчно-критични и лични позиции, логичност на изследването, позиции и очевидни констатации. Очевидна е добрата теоретична подготовка и потенциал за умело свързване на теорията с практиката.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Дисертационният труд се отличава с последователен и разбираем научен стил. Литературните източници са цитирани коректно и адекватно на преследваната цел и задачи в изложението. При извеждане на заключения и изводи авторът задълбочено анализира понятия и процеси. Събрана, обработена и анализирана е голяма по обем информация, а това говори за умения за извършване на емпирични изследвания.

В дисертацията се откроява авторовото присъствие, в това число чрез обобщения и изводи, чрез обосновани заключения и предложения.

Дисертацията има завършен вид, а цялостният ѝ обем и този на отделните ѝ части са удовлетворителни за реализиране на поставените цел и задачи. Използвани са класическите методи на изследване.

3. Мнение до колко авторефератът отразява точно и пълно труда

В автореферата присъстват задължителните елементи за съставяне на автореферат към дисертационен труд, както следва: обща характеристика; структура и съдържание на дисертационния труд; справка за основните приноси; справка на публикациите, свързани с дисертацията. Авторефератът отразява стегнато и достоверно структурата, логиката и съдържанието на дисертационния труд.

Пряко свързани с темата на дисертацията са три публикации – две статии и доклад от международна научна конференция.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа научни приноси, които надграждат теоретичните изследвания и анализи по проблема. Редица специфични понятия са получили своето обяснение и разбираема трактовка.

Според докторанта приносите са шест на брой, но според мен те са твърде много за това изследване, още повече, че отразеното като принос в

определена степен повтаря изводите, направени към отделните параграфи и глави.

Независимо от това, постигнатото е дело на докторанта и показва действителната значимост на дисертационния труд. Като положителни, а на моменти и оригинални, са: умелото използване на теоретичните изследователи на спестяванията и банковите депозити; изследването на връзката на домакинствата с останалите сектори на икономиката, развитието на пазара на банковите депозити в България; проблемите на общото развитие и валутната структура на депозитите на домакинствата в банковата система.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

Цялостното ми впечатление от дисертационния труд е положително. Могат да се отправят някои критични бележки от формален характер, или с характер на препоръки към бъдещата изследователска работа на докторанта.

Изследването в рамките на 10 години според мен е къс времеви хоризонт от гледна точка на достатъчност за обосновани изводи. От друга страна, паралелно върви позоваване на далечни и близки епохи и чрез това късият период сякаш потъва. Има ли промяна в тенденциите на развитието, цикъл, на какъв период и по какви причини? И второ, каква е технологията за наблюдение поведението на домакинствата? Познава ли авторът домакинства, които са наблюдавани или той лично да е правил наблюдения на такива, които съставят домакински бюджет?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на националната и на университетската на „Д. А. Ценов“ уредба. Трудът е значим, актуален, написан с вкус и разбиране на проблемите. Използваният инструментариум е адекватен на изследването.

Това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховки (финанси)“ на докторант Радослав Петков Къновски.

24.10.2019 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р В. Стоянова)

